

Fazantenjacht (1)

GERRIT JAN DE BRUYN

Tot in de zestiger jaren van de twintigste eeuw vond er in de Wassenarese duinen een hoogst merkwaardig en voor velen stuitend bedrijf plaats. Degenen die het uitoefenden noemden het jacht, maar anderen zagen het meer als een nodeloos ingewikkelde manier van kippen slachten. Hier de eerste van twee afleveringen.

Het begon met het uitzetten van honderden (in het totaal zelfs jaarlijks duizenden) fazantenkui-kens in grote gazen kooien. Na enige tijd gingen de kooien open, zodat de kuikens wat konden rondscharrelen. Ze werden dagelijks gevoerd, eerst in en bij hun kooi, die ze gingen beschouwen als hun honk, hun thuisbasis. Ze waren en bleven zo tam, dat onze jongste dochter, vijf jaar oud, een keer met onder iedere arm een fazant kwam aanwandelen. Wat later werd het voeren gedaan langs een pad, dat zich over enkele honderden meters uitstrekte en steeds op eenzelfde plek eindigde. Daar kregen de fazanten nog wat extra voer.

Klapstoeltjes en overvalwagen

Ook op de 'jachttag', ergens in november, werden ze naar die plek gelokt. De jagers, met

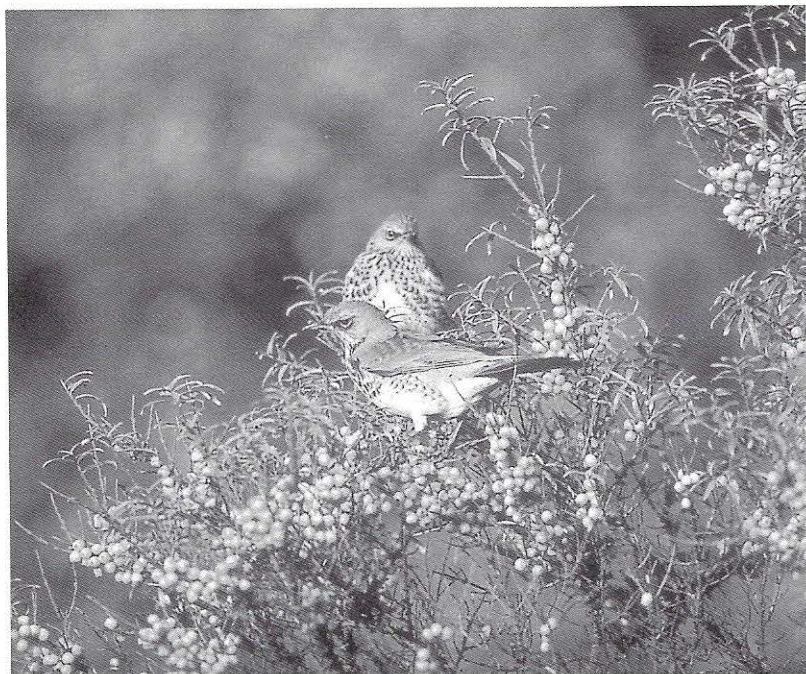
eventueel hun 'laadknechten', posteerden zich op klapstoeltjes tussen de voerplek en het honk. Vervolgens kwamen de drijvers in een vehikel aangereden, dat een kruising leek van een open tram en een overvalwagen. Ze stapten uit in de buurt van de voerplek en gingen in front daarop af, roepend en met stokken tegen de struiken slaand. De fazanten, aldus opgeschrikt, vlogen op in de richting van hun honk en dus over de klaarzettende 'jagers'. Die schoten steeds twee keer, ruilden hun lege geweer met de laadknecht voor een geladen geweer, schoten weer twee keer, terwijl de knecht het eerste geweer laadde, enzovoort. Na afloop liepen de heren met bosjes fazanten en enthousiaste verhalen weer terug naar hun auto's.

KRO Brandpunt

Dit bedrijf had ik al enige jaren kunnen aanschouwen, doordat ik als onderzoeker veel in de duinen kwam. We kregen wel ieder jaar een briefje van het Koninklijk Jachtdepartement met de jachtdata, met het vriendelijke verzoek om op die dagen niet in het duin aanwezig te zijn. Maar aan dat verzoek konden we niet altijd voldoen omdat het onderzoek nu eenmaal een strikte regelmaat van duinbezoeken vereiste. In de nazomer van 1970 werd ik geïnterviewd voor het KRO-actualiteitenprogramma Brandpunt over de toen nog steeds dreigende aanleg van een autoweg door de duinen. Ik wees op de overvloedig in bes staande duindoorns en het belang daarvan voor trekvogels en overwintelaars zoals kramsvogels, helemaal uit het hoge noorden hierheen komend om van die bessen te eten. Daarbij ontdekten de interviewers, Charles Schwietert en Han van der Meer, een doorsneden autoband. "Wat doet die hou in dit natuurgebied?", vroegen ze. "O, die worden gebruikt door het Koninklijk Jachtdepartement als drinkbak voor de fazanten", was mijn antwoord en ik vertelde het hele verhaal van de fazantenjacht. Dat vonden ze eigenlijk nog veel mooier dan die duinweg en we maakten een afspraak dat ze er een film van zouden maken. Zodra ik het lijstje van de jachtdagen kreeg, belde ik op en de dag vóór de eerste datum hielden we een oefening, waarbij we de plekken uitzochten voor de camera-ploegen en de geluidsman.

Mannetje fazant
(foto: Henk Harmsen).

Duindoornbessen zijn van groot belang voor trekvo-gels en overwinteraars zoals kramsvogels
(foto: Hans Schouten).

Ploeg Alpha en Bravo

Ploeg Alpha, met Han van der Meer, werd weg-gewerkt in een vlier- en meidoornstruweel op een noordhelling van een sprang, vanwaar ze het hele jachtbedrijf, met de heren-jagers op hun klapstoeltjes dichtbij en de mannen-drij-vers in de verte, konden opnemen. Ploeg Bravo, met Charles Schwieter en cameraman Raymond Haverlag, verstopte zich in een es-penbosje bij de parkeerplaats waar de heren hun auto's zouden zetten. De geluidsman werd

geposteerd in het espenbosje langs het tegelpad waarover de heren met fazanten en sterke ver-halen na afloop naar de auto's zouden lopen. Het voeren langs het voerpad was voor alle ze-kerheid al eerder opgenomen. De voorbereidin-gen waren zo perfect dat het bijna onvermijde-lijk was dat er op zijn minst iets mis zou gaan.

De jachtdag

Op de jachtdag zelf was het prachtig weer: on-bewolkt en een niet al te harde oostenwind. Dat betekent in november een koude ochtend. We werden in het donker met een auto ter plekke gedropt en installeerden ons op de afge-sproken plaatsen. De auto vertrok weer en de chauffeur parkeerde langs de Wassenaarse Slag om een dutje te doen. Na enige tijd werd hij gewekt door de politie: de bewoners van Rijksdorp hadden hem in het donker het duin in en uit zien rijden en brachten dat in verband met een recente inbraak. Wat voor verhaal hij de politie verteld heeft weet ik niet, maar het had geen verdere gevolgen.

Het tweede probleem was, dat het er de hele ochtend naar uit zag dat de jacht niet door zou gaan. We zaten al heel lang verkleumd in de bosjes toen de jagers uiteindelijk pas om twaalf uur aan kwamen. Maar toen was het dan toch zo ver: de eerste auto, met kenteken AA, stop-te op de parkeerplaats en daar stapte prins Bernhard uit!

De opnamen

De camera begon meteen te draaien, maar bleek verre van stil te zijn: kennelijk voerde de oostenwind een ratelend geluid naar Bernhards oren. De prins liep naar iemand toe die uit de volgende auto kwam. Deze stapte recht op ca-meraploeg Bravo af. De filmspullen werden snel in de struiken verstopt en beide heren, zoals wij allemaal met zwart gemaakt gezicht en in camouflagepak, kwamen te voorschijn. Op de vraag: "Wat doet u hier?" antwoordde Charles Schwieter met zijn later landelijk be-kend geworden eerlijkheid: "We zijn hier voor een militaire oefening". "Dat kan niet," was het weerwoord, "er is hier nooit een militaire oefening, en als er een was zouden wij daarvan weten". "O sorry", repliceerde Charles, "dan hebben we een fout gemaakt met kaartlezen. Dan moeten we maar gauw naar onze basis terug". Zo vertrok ploeg Bravo om later weer terug te keren en de filmspullen op te halen. *Vervolg in het volgende nummer.*

GERRIT JAN DE BRUYN IS ECOLOOG EN ADVISEUR VAN STICHTING DUINBEHOUD

Vrouwte fazant
(foto: Henk Harmsen).